

תורה ומדינה הלכה למעשה-היתרים בעת לחימה והגדרת המלחמה בעצימויותיה השונות

- הגמ' במסכת חולין מביאה מחלוקת בין רבי עקיבא לבין רבי ישמעאל. לדעת רבי ישמעאל נאסר לעם ישראל במדבר לאכול בשר חולין, שלא הוקרב מחלקיו ע"ג המזבח כקרבן שלמים וכדומה- בשר תאווה. בעת כניסת ישראל לא"י הותר להם בשר תאווה. היתר זה ממשיך לאורך כל הדורות גם בגלות. לדעת רבי עקיבא, גם במדבר הותר להם בשר חולין, אלא שבמדבר הותר לעם ישראל לאכול בשר בלא שחיטה- בשר נחירה. בכניסתם לארץ, צוו עם ישראל לשחוט הבהמות העומדות לאכילה. לשיטת רבי עקיבא שואל ר' ירמיה בגמ', האם היה מותר לעם ישראל לאכול בשר נחירה שנכנס עימם לא"י, או שכיוון שנכנס לארץ נאסר, אע"פ שהבהמה הומתה, והתחילו לאכול מבשרה, עוד בטרם כניסתם לא"י. הגמ' אומרת שמיד בכניסת ישראל לא"י הותר להם לאכול בשר שלא נשחט כהלכה, משום שהחלו בזמן זה את כיבוש א"י, וע"פ הכתוב בתורה בשבע שנות כיבוש הארץ, הותרה אכילת מאכלות אסורות, ממילא גם בשר זה היה מותר להם. על כך עונה הגמ' שני תרוצים. תירוץ ראשון המקבל את הקושיה הנ"ל, ואומר שאכן השאלה של רבי ירמיה התייחסה לשנים שאחר הכיבוש, אם כי לא ברור כיצד החזיק הבשר ז' שנים. לפי התירוץ השני אכן נאסר לעם ישראל בשר טרפות ונבלות, ומה שהותר להם הינו רק בשר של שלל עכו"ם. לכן שאלתו של רבי ירמיה, בדבר היתר אכילה של בשר נחירה שנכנס עימם לארץ, הינה במקומה.
- הראשונים דנו בשאלה, מהו אותו היתר המובא בגמ' בדרך אגב, בהקשר של סוגיה אחרת, לפיו תו"כ כיבוש הארץ הותר לעם ישראל לאכול מאכלות אסורות. לדעת הרמב"ן נראה שההיתר הינו מעין גזרת הכתוב. לכן מדבריו נראה, שאין הגבלה לאכילה דווקא לאנשי הצבא בלבד, שהרי הפסוק לא אומר הגבלה זו. לעומת זאת מבין הרמב"ן שכיוון שהיתר זה הינו בגדר חידוש, אין לך בו אלא מה שחידשה תורה. מכיוון שהביאה התורה היתר זה אך ורק במלחמת כיבוש הארץ, ממילא אין ללמוד מכך היתר במלחמות שאין מטרתם כיבוש והתיישבות, כגון עזרת ישראל מיד צר. ממילא מבין גם הרמב"ן, שאין מדובר כאן בפיקוח נפש בעת הלחימה בלבד, אלא היתר גורף בתקופה של כיבוש הארץ. לכן כשם שגם מי שאינו לוחם יכול לאכול איסורים אלו, כך אכילה זו הינה היתר גמור, ולא רק באופן שלא מוצא לאכול בהיתר. ע"פ יסוד זה, העולה מהדינים אותם מביא הרמב"ן, המנחת חינוך נשאר בצ"ע, האם גזרת הכתוב של היתר מאכלות אסורות, הינה אך ורק לכיבוש בימי יהושע, או שהינה גם לכיבוש הארץ בדורות הבאים, כגון בימי בית שני ובמלחמות ישראל בדורנו, כאשר אנו למעשה כובשים את מה שכבר כבשו אבותינו בימי יהושע. לעומת זאת נראה מדברי הרמב"ם, שהבין את הסוגיה אחרת לחלוטין מדברי הרמב"ן. לשיטת הרמב"ם נראה שרק חלוצי הצבא יכולים לאכול את אותם מאכלות אסורות, ולא שאר העם. עוד נראה מדבריו, שבכל מלחמה באשר היא יכולים חלוצי הצבא לאכול איסורים אלו, ולא רק במלחמות כיבוש הארץ. בנוסף אומר הרמב"ם שהיתר זה הינו רק כאשר הלוחם ירעב ולא ימצא מאכלים המותרים, ואינו היתר גורף, כדבריו גם סובר המאירי להלכה. נראה שהרמב"ם, בניגוד לרמב"ן, מבין שאין בדברי התורה מעין חידוש, אלא לימוד עקרוני ומהותי שלימדה אותנו התורה. **הרדב"ז מסביר בדברי הרמב"ם, שהרמב"ם מבין, שכיוון שהתירה התורה בגזרת הכתוב מאכלות אסורות בכיבוש הארץ בזמן יהושע, ניתן ללמוד מכך היתר לכל המלחמות. אם כי בשאר מלחמות שאינם כיבוש הארץ בימי יהושע, אין היתר גורף, אלא רק כאשר ישנו צורך בדבר. אולם בניגוד למצב רגיל בו מותר לאכול איסורים אך ורק במצבי פיקוח נפש, במלחמה באשר היא, כפי שנלמד מההיתר בזמן מלחמות כיבוש הארץ בימי יהושע, ניתן להרחיב את גבולות הפיקוח נפש, מתוך הבנה שאם אדם ינסה לחפש מאכלים כשרים תו"כ המלחמה, יגרם מצב בו הוא יפסיד במלחמה, עקב התעסקותו בנושא זה. עקרון זה הנלמד מהתורה להבנת הרמב"ם אומר, שבמלחמה יסודות הפיקוח נפש מתרחבים ומתגדלים, ולכן בכל צורך שהוא ישנה אפשרות לאכול מאכלים אסורים. מתוך הבנה זו, אמנם הרחיב הרמב"ם את ההיתר לכל המלחמות, משום שמבחינתו ההיתר הינו מדין פיקוח נפש נרחב המצוי במלחמה, אך צמצם זאת כאמור לחלוצי הצבא בלבד, וכן רק בשעת הצורך, שאינו מוצא לאכול מאכל המותר. לכאורה דברי הרמב"ן, קל יותר להבינם. משום שלמעשה ישנו חידוש שחידשה התורה, ולכן אומר הרמב"ן אין לך בו אלא חידושו. אולם להבנת הרמב"ם, למרות שמה שהתורה מביאה בדין זה הינו חידוש גמור, מ"מ לרמב"ם לא ניתן לומר: אין לך בו אלא חידושו. שהרי לומד מהיתר זה המפורש רק במלחמות יהושע, גם למלחמות אחרות ולמצבים אחרים. ממילא נשאלת השאלה, מה הביא את הרמב"ם להבין כהבנה זו, המרחיבה את היתר מאכלות אסורות בזמן לחימה מעבר לכתוב בגמ'. המהר"ץ חיות מבין מכך, שהרמב"ם הסמיך בספרו דין זה להיתר אשת יפת תואר, שזהו המקור עליו הסתמך הרמב"ם. מתוך כך למד הרמב"ם, שכשם שבדין אשת יפת תואר אין מדובר רק על מלחמת מצוה לכיבוש הארץ, כך גם הבין הרמב"ם שאכילת מאכלות אסורות הינן מותרות בשאר המלחמות, ולא דווקא במלחמות יהושע לכיבוש הארץ. הצד השווה שבשני הדינים להבנת המהר"ץ חיות בדברי הרמב"ם הינו, שבשניהם התורה התירה איסורים רק ע"מ לרצות את יצר הרע, ע"מ שיוכל האדם מישראל להתפנות כל כולו ללחימה, כפי שמובא בגמ' בעניין אשת יפת תואר "לא דיברה התורה אלא כנגד יצר הרע". ממילא אין כאן להבנת הרמב"ם היתר גורף, כפי שרצה להבין זאת הרמב"ן, אלא היתר רק בעת התגברות היצר, ובעת הצורך, משום שגם במאכלות אסורות לא דיברה התורה אלא כנגד יצר הרע. מכיוון שישנו מעין תקדים שהתירה התורה איסורים**

בעת מלחמה, מבין הרמב"ם למעשה שאין לראות בהיתר מאכלות אסורות כחידוש בלא טעם, אלא ללמוד זאת מדין אשת יפת תואר שהתורה ראתה לנכון להקל על רצונותיו של היצר, ע"מ שיוכל הלוחם להיות מרוכז במלחמה. הסיבה להיתרים אלו הינה כדברי הרדב"ז הנ"ל, לפיהם אם אדם יהיה עסוק בכבישת היצר שלו בעת הלחימה יסכן עצמו, וממילא יהיה בכך פיקוח נפש הדוחה את התורה כולה. ע"פ עקרון זה של המהר"ץ חיות, ניתן להבין מדוע הרמב"ם סובר שרק לחלוצי הצבא עצמם הותר דין זה, ולא לכל העם. משום שגם באשת יפת תואר, הותר הדבר כדברי הגמ' רק כאשר הינה בשביה, היינו תו"כ מלחמה, וזאת כאמור משום שרק בזמן הלחימה עצמה ישנו חשש שאם יתעסק הלוחם בכבישת יצרו, הן בענייני עריות והן בענייני מאכלות אסורות, יסתכן. הרב הרצוג בתשובתו לשאלה, האם ישנו מקום להיתר מאכלות אסורות בימינו בעת מלחמה, מביא את המחלוקת בין הרמב"ם לרמב"ן ואומר, שכיוון שהסוגיה לא הוכרעה, ממילא יש לחשוש לשתי הדעות. לכן, כל עוד לא הגיעו הלוחמים למצב של פיקוח נפש גמור, אין מקום להרחבת הפיקוח נפש, הנלמדת מהיתר מאכלות אסורות כדברי הרדב"ז. משום שלמעשה ע"פ הסתפקותו של המנחת חינוך בדברי הרמב"ן, יכול להיות שחידוש זה שחידשה התורה, לא עסק בכל מלחמות כיבוש הארץ לאורך כל הדורות, אלא רק במלחמות יהושע בלבד. ע"פ דבריו, אין להעלות על הדעת בימינו להקל ראש בכשרות בצה"ל, ודאי לא במחנות הקבע, אשר לא מוגדרים כחלוצי הצבא. משום שכעת לא עוסקים בלחימה לתוך גבולות האויב כפי שמחייב זאת הרדב"ז בהבנתו ברמב"ם, וכן לשיטת הרמב"ן, אין בפעילות זו משום כיבוש הארץ. לכן, טוב עושה הרבנות הצבאית שמקפידה על קלה כבחמורה בכשרות הצבא. אולם בעת לחימה מעבר לקווי האויב, במקום בו ישנו צורך, ומסיבות שונות אין האוכל הצבאי מספיק, מותר יהיה להקל בשעת הצורך לאכול אוכל שאינו כשר, או עם ספקות בכשרות, ולסמוך בכך על הרמב"ם המתיר זאת, בפרט שגם הרמב"ן מודה באופן זה, שיש בכך משום כיבוש הארץ. וכן היו מצבים מעין אלו במלחמת לבנון השנייה, בה נקלעו חיילים רבים בעומק השטח לבנוני למצבים בהם נגמר האוכל, והיו צריכים לאכול ממה שהיה בבתי האזרחים הלבנוניים. וכן כפי שהיה בפרוץ מבצע חומת מגן שהחל בעיצומו של חג הפסח, בו הצבא לא היה ערוך עם אוכל כשר לפסח לגיוס נרחב של מילואים. לכן נאלצו לפתוח את מחסני החמץ, והוציאו אוכל שאינו כשר לפסח.

המשנה במסכת עירובין אומרת, שהתירו במחנה ארבעה איסורים מדרבנן: אחד מאיסורים אלו הינו איסור אכילת דמאי. רבינו יהונתן, וכן המגיד משנה סוברים, שמדובר על מחנה שיוצא להילחם, וכן נראה דעת הגר"א להלכה. לכאורה אחר ההיתר של אכילת מאכלות אסורות, וכן היתר של אשת יפת תואר, מדוע ראתה לנכון המשנה להתיר איסורים מעין אלו, כאשר התורה כבר התירה במהלך המלחמה איסורים חמורים יותר. ממילא אם מותר לאדם לאכול מאכלות אסורה בעת מלחמה, אף שלא במקום פיקוח נפש מובהק, כ"ש שיתרו איסורי אכילה כגון דמאי וכדומה. השיירי קרבן על הירושלמי בסוגיה מבין, שע"פ משנה זו פסק הרמב"ם את דבריו בעניין היתר מאכלות אסורות. מתוך קושיה זו שהקשינו הבין הרמב"ם, שאין כל יכולת לאכול באופן גורף מאכלות אסורות מדאורייתא, אלא רק במקום צורך, שאחרת מהו החידוש שמחדשת לנו המשנה בערובין, כפי שהקשינו בקושייתנו. אלא שלהבנת הרמב"ם המשנה בעירובין המתירה איסורי דרבנן ביניהם איסורי אכילה, עוסקת בהיתרים גורפים בכל מצב שהוא. לעומת זאת להבנת הרמב"ם, ההיתר שהתירה התורה במאכלות אסורות מדאורייתא, אינו גורף אלא עוסק במצבים בהם אין בנמצא מאכלי היתר. מתוך כך הבין הרמב"ם שהמשנה בערובין אשר כיסוד לדבריה עומד החילוק הנ"ל, הבינה זאת מתוך מעין לימוד של "במה מצינו", הנלמד מדין אשת יפת תואר, שמכוחו הגבילו את ההיתר של מאכלות אסורות במלחמה רק במקום הצורך. ע"פ יסוד זה ניתן להבין גם, שהסיבה שהרמב"ם מבין שמדובר דווקא בחלוצי צבא, היינו דווקא בעת לחימה בפועל, הינה מתוך ההבנה שרק באופן זה התירה התורה בדומה לאשת יפת תואר שהותרה רק בעת הנפילה בשבי, היינו תו"כ קרבות. שהרי כל דברי המשנה בעירובין המתירה איסורי דרבנן, יוצאת מנקודת הנחה, שההיתרים מן התורה, כגון מאכלות אסורות ואשת יפת תואר, הינם במצבים מלחמתיים ברורים ומובהקים יותר. מתוך הבנה זו בדברי הרמב"ם, ניתן להבין מדוע למד את יסודות היתר מאכלות אסורות מהיתר אשת יפת תואר בצורה ברורה כזו, למרות שאין כל מקור ללימוד זה בדברי הגמ'. אלא שכאמור הבין הרמב"ם שכך הבינה המשנה בעירובין את סוגיית הגמ' בעניין היתר מאכלות אסורות. מתוך הבנה זו נקט הוא כדרך זו, ולא חידשה מסברת עצמו בלבד. מדברים אלו עולה, שלהבנת חז"ל ישנם מספר מצבים המוגדרים מלחמה. ככל שהמלחמה יותר מובהקת, כך ישנם היתרים של איסורים גדולים יותר. ע"כ בעת לחימה של ממש כדברי הרדב"ז, כשנכנסים מעבר לקווי האויב או בקרבות בלימה בתוככי שטחנו וכדומה, אם יידרש הלוחם לתור אחר מזון כשר, ישנו חשש שמא יגבר האויב עלינו. ע"כ אע"פ שאין פיקוח נפש ברור כעת, מתירה התורה ללוחם לאכול מאכלים אשר איסורם מדאורייתא. לעומת זאת, כאשר מדובר על מצב בו מחנה המלחמה חונה מספר ימים כהכנה לכניסה ללחימה, הקרוי בימינו שטחי כינוס וכדומה, אין להתיר לו שמא יגבר אויב איסורי דאורייתא, אך מבינים חז"ל שגם במצבים אלו יש להתיר לפחות איסורי דרבנן, ג"כ מאותה סיבה הנ"ל, שאם יצטרך החייל לעסוק בכל הגדרים והסייגים שאסרו חז"ל, כגון נטילת ידיים ואיסור אכילת דמאי. ממילא יסיח דעתו ממשמתו העיקרית, שהיא המוכנות למלחמה, המוגדרת ע"פ חז"ל חלק מהמלחמה עצמה, כעין הכשר מצוה. ואכן אנו מוצאים ברמב"ם בפירושו על המשנה בעירובין את האמירה לפיה, הסיבה להיתרים אלו הינה מפני שהם עוסקים במלחמה,

ממש כפי שאמר הרדב"ז בעניין היתר מאכלות אסורות מהתורה במלחמה, לשיטת הרמב"ם כנ"ל. ניתן לדייק חילוק זה, גם מלשון המשנה לעומת לשון הרמב"ם והמדרש בעניין אשת יפת תואר. בעוד שהמדרש בעניין יפת תואר מדייק מהתורה, שדווקא בעת השביה הותרה אשת יפת תואר, והרמב"ם משתמש במינוח מיוחד של חלוצי צבא, המשנה בעירובין נוקטת בלשון "מחנה". כפי שהבאנו לעיל הראשונים בהם הרמב"ם, המגיד משנה, ר' יהונתן ועוד, מבינים שמדובר על מחנה היוצא למלחמה. אך כדיוקן של המגיד משנה, אין מדובר על מחנה שלוחם כעת, אלא מעין שטחי כינוס שגם מצב זה הוגדר בפי חז"ל כחלק אינטגרלי מהמלחמה. מתוך כך התירו חז"ל איסורי דרבנן, אשר ראו לנכון שהם אלו העלולים לגרום להסחת דעת מההכנות למלחמה. הרמב"ם לשיטתו הנ"ל, לפיה אין כלל חידוש עקרוני לאכול מאכלות אסורות במלחמה, אלא גזרת הכתוב במלחמות יהושע בלבד, חולק על כל מהלך זה ואומר, שהמחנה עליו מדובר בגמ' אינו עוסק כלל במלחמה, אלא במחנה ארעי שבו התירו חז"ל את האיסורים הנ"ל. גם מדברי הטור עולה שלומד מההיתר בעת הכנה למלחמה של אותם איסורים מדרבנן, שגם בעת שנמצא אדם במדבר או במקום סכנה קצת, פטור הוא מאיסורים אלו, משמע שלדעתו אין כאן דינים ייחודיים של מלחמה. אך הגר"א מסתפק אם ניתן לסמוך על דבריו להלכה, ולהרחיב דינים אלו מעבר למצבי המלחמה. מאידך גיסא נראה שהרב הרצוג לשיטתו הנ"ל, שחושש לדעת שתי השיטות (רמב"ם ורמב"ן) במאכלות אסורות, סובר שלא ניתן להקל גם בהיתרים שהתירו חז"ל במלחמה, אם מדובר במחנה קבע צבאי. משום שלרמב"ן כאמור ההיתר הינו דווקא במחנה ארעי, בלא קשר למלחמה, וממילא לשיטתו אף אם מדובר במחנה ההולך למלחמה, כיוון שמדובר בבתי קבע ולא אוהלים ארעיים, אין להתיר איסורים הנ"ל. אולם הרב גורן סובר שניתן לסמוך על דברי הרמב"ם. מדבריו עולה, כי אפילו במבני קבע, אם מוגדרים כמכונים עצמם למלחמה ואפילו באימונים, ניתן יהיה לסמוך על הרמב"ם בהבנתו לדברי המשנה בעירובין ולהתיר איסורים אלו. **לכל הדעות בשטחי הכינוס לפני מלחמה בהם בד"כ ישנם אוהלים או רק"ם שעליהם ישנים אוכלים וכו' לכל הדעות מותר יהיה להימנע מנטילת ידיים, עירובי חצרות ושאר ההיתרים המובאים במשנה בעירובין ובגמ' שעליה.**

הגמ' בעירובין אומרת, שגויים שיצאו למלחמה על ע ישראל, מותר, ואף מצווה, לצאת כנגדם למלחמה אפילו בשבת, במידה ובאו מתוך רצון להרוג. מפשט דברי הגמ' נראה שהכוונה בהיתר זה הינו דווקא בגויים שכבר באו למלחמה, ממילא היציאה כנגדם למלחמה הינה למעשה מלחמת מצוה כהגדרתו של הרמב"ם - עזרת ישראל מיד צר. בפרט שלדברי הירושלמי יש לחלק בין מצב בו הגויים באו עלינו למלחמה, שאז אכן מוגדרת המלחמה כמלחמת מצווה, לעומת מצב בו אנו באים עליהם למלחמה, למצב זה גדר של מלחמת רשות בלבד. אולם האור זרוע בהבנתו בסוגיה, וע"פ פסק גמ' הרמ"א להלכה, מרחיב היתר וחייב זה של יציאה למלחמה, תו"כ חילולי שבת הכרוכים בכך, אפילו למצב שלא באו הגויים, אלא עם ישראל מתקיף אותם, ע"מ שלא יבואו עלינו למלחמה בהמשך. לכאורה ע"פ הגדרת הירושלמי מלחמת התקפה הינה מלחמת רשות, מניין שגם במלחמה כזו התירו חז"ל, בגמ' בעירובין הנ"ל, לצאת אליה תו"כ חילולי שבת. השיירי קרבן על הירושלמי הנ"ל מסביר, שאין זו מלחמת ההתקפה המוגדרת כמלחמת רשות, אלא מלחמת מנע שהינה עזרת ישראל מיד צר, אשר הינה מלחמת מצווה לכל דבר ועניין. זאת כפי שהוא מדייק מדברי הבבלי בסוגיה זו, האומר שתקיפת גויים שלא יבואו עלינו זוהי מלחמת מצווה מדין עזרת ישראל מיד צר. **לולי דבריו של האור זרוע שנפסקו גם להלכה ברמ"א, לא היתה אפשרות להתיר את כל פעילות הבט"ש, וכן כל הפעולות היוזמות והמניעיות בשבת, כל עוד אין תקפיה אקטיבית של האויב אותנו.** נראה שהמקור לדברי האור זרוע בסוגיה זו, הינם הדברים שהבאנו לעיל בדבר ההבנה בדברי חז"ל, שישנם מספר סוגי לחימה עם עצימויות שונות. לא ראי מלחמה כוללת, כאשר האויב כבר בשערי מדינת ישראל, כראי בט"ש ופעילות למניעת פח"ע וכדומה. למרות ההגדרה בדבר העצימויות השונות הקיימות במצבי לחימה שונים, כפי שהסברנום לעיל, עולה מדברי חז"ל, שלא רק מלחמה כוללת מוגדרת כמלחמה, אלא גם מצבים של הכנות למלחמה, ולעיתים גם בהם התירו חז"ל היתרים שונים, כגון באימונים ובשטחי כינוס, ע"מ שיוכלו הלוחמים להתרכז במשימתם העיקרית, אחרת עלולים להיקלע למצבים של פיקוח נפש. **האור זרוע למעשה מרחיב את ההסתכלות הנ"ל ואומר, שאין מדובר רק בהגדרות מלחמה רחבות יותר, ע"מ להתיר איסורים אלו ואחרים לפי רמות שונות, תלוי בעצימותה של המלחמה, אלא התירי חז"ל מלמדים אותנו על היחס הראוי שיש להתייחס למצבי מלחמה בכלל. לכן, אע"פ שבפעילות של בט"ש, וכן בפעולות יוזמות בעצימות מלחמתית נמוכה יחסית, האויב לא נראה באופק, עדיין היחס כלפי מצבים אלו, להבנת האור זרוע, הינו כמלחמה המתירה חילולי שבת. מתוך כך יש להבין את היחס שהמפקדים ומקבלי ההחלטות צריכים לתת למצבי לחימה שונים. ההגדרה המגדירה את הבט"ש של צה"ל כיום, לפיה הלחימה במצבים אלו הינה סוג של עימות נמוך עצימות, עשויה להתפרש בצורה נכונה, אך עשויה להתפרש גם באופן שגוי לחלוטין. אם מטרת הגדרה זו הינה רק ע"מ להגדיר את הפעלת הכח הנדרשת, בזמן הבט"ש, וכן ע"מ לתת נהלי פתיחה באש מתמירים יותר מאשר במלחמה כוללת, אשר בה יורים כמעט בכל מי שרואים, הדבר מוצדק ונכון. משום שלא ניתן לנהל בט"ש לאורך זמן כה רב בעצימות מוגברת, וגם אין הצדקה מוסרית להרוג את כולם. לעומת זאת, אם הגדרת עימות נמוך עצימות הינה, ע"מ לומר למעשה שצה"ל אינו לוחם כעת, אלא עושה מעין פעילויות שיטור עם תוספות מסוימות, משום שלמעשה מצב זה לא מוגדר כמלחמה, יש בכך טעות חמורה בתפיסה המוסרית, ע"פ מה שמלמדנו האור זרוע הנ"ל, שגם כאשר הגויים טרם באו עלינו, ע"פ שיקולים מבצעיים מותר לחלל שבת,**

ויש בכך משום עזרת ישראל מיד צר. ממילא אם השבת נרמסת מתוך הגדרה רחבה וכוללת יותר של עזרת ישראל מיד צר, נעשה אנו קל וחומר בעצמנו ונבין, מהו היחס הנכון של הגדרות המלחמה בזמן בט"ש וכדומה. מתוך כך גם עולה הצורך הרב שיש לאזרחים שאינם חיילים, לשאת בעול הביטחון השוטף אשר מצויה בו מדינת ישראל מאז היוסדה ועד עתה. מתוך הבנה שהמלחמה עשויה להגיע גם לעורף הישראלי בדמות מחבלים מתאבדים וכדומה. לכן, למרות שכלי נשק הינם מוקצה בשבת התירו הפוסקים נשיאת כלי נשק בשבת, כחלק מתפיסת המלחמה הרחבה יותר הכוללת גם את עזרת התושבים במאמץ המלחמתי של עזרת ישראל מיד צר. כ"כ התירו נסיעה ברכבי בטחון בישובי הספר, ונשיאת נשק ע"י נשים, למרות שיש בכך איסור "לא ילבש", וכן היתרים רבים מתוך תפיסה מלחמתית זו, המרחיבה את המלחמה למצבים רבים יותר, וכן לאוכלוסיות רחבות יותר, חוץ מלובשי המדים בפועל. ממילא המשפט האומר שכל אזרח בימינו הינו מעיין חייל, יש בו הרבה מן האמת. ואם כי לא ניתן יהיה להתיר לו לאכול מאכלות אסורות וכדומה מתוך כך, שזה מותר רק במלחמה כוללת, מ"מ היתרים אחרים ניתנו במצבים אלו, אשר מהווים רק כסימפטום לתפיסת העולם אשר מחייבת את מקבלי ההחלטות בצה"ל ומעליו, לנקוט בה ולקבל החלטות על פיה. מתוך הבנה זו, מובנים מאוד דברי הרצי"ה אשר אמר, שבכל אמירה אשר מחלישה את צדקת דרכינו באחיזתנו בחבלי ארצנו כגון "הכיבוש משחית" וכדומה, יש בה משום איסור מדאוריתא של ממיס לב אחיו במלחמה. שהרי מתוך כך מקבלי ההחלטות מקבלים פיק ברכיים, ולא נוקטים בתפיסת העולם המובאת כאן, ומכח זה כאמור נהרגים חיילים ואזרחים רבים, ונמסרים חבלי ארצנו לאויבינו. מתוך כך אנו לא מקיימים את ציווי ה' לעשות מלחמת מצווה של כיבוש הארץ, ועזרת ישראל מיד צר, כפי הנדרש מאתנו. מתוך הבנה שאנו במלחמה אחת, מאז מלחמת השחרור ועד ימינו, רק עצמימיותיה של המלחמה משתנות מעת לעת לפי הצורך.